

Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20922>

Özet

Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği (EÖYÖ), annelerin emzirme eylemini ba?ar?yla ger?ekle?tirme ve sürdürme konusundaki inanç düzeylerini ölçmek amacıyla geli?tirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçeğin temelini, Albert Bandura'nın sosyal bilişel teorisinden türetilen öz-yeterlilik kavramı oluşturmaktadır. Yüksek öz-yeterlilik, annelerin emzirme zorluklarıyla daha etkili bir şekilde başa çıkabilmelerine ve dolayısıyla daha uzun süreli ve başarılı emzirme oranlarına ulaşmalarına yardımcı olan kritik bir faktördür.

Bu ölçek, Türkçe'ye Aysun Ekioğlu-Bağün ve Elif Çeber tarafından 2011 yılında çevrilmiş ve valide edilmiştir. Uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültürü ve diline uygunluğunu, geçerlik ve güvenirlik özelliklerini değerlendirerek, klinisyenler ve araştırmacılar için güvenilir bir ölçüm aracı sağlayarak amaçlanmıştır. Bu uyarlama, ölçeğin uluslararası alanda kabul görmüş yapılarının Türkiye'deki anne popülasyonunda da geçerli olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Emzirme, Öz-Yeterlilik, Maternal Sağlık, Uyarlama, Psikometrik Özellikler, Anne Bebek Bağlanması.

Yazarlar

Orijinal Ölçek Yazarı (İmâ Edilen): Cindy-Lee Dennis (Kanada); Türkçeye Uyarlayan Yazarlar: Aysun Bağün Ekioğlu, Elif Çeber.

Amaç

Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği'nin temel amacı, postpartum dönemdeki veya hamilelik sürecindeki annelerin emzirme ile ilgili spesifik görevleri yerine getirme yeteneklerine duydukları güveni nicel olarak ölçmektir. Bu ölçüm, emzirme başarısızlığı riski taşıyan annelerin erken tespit edilmesini sağlayarak, sağlık profesyonellerinin hedefe yönelik destek programları geliştirmesine olanak tanır.

Ölçek, annenin emzirmenin başlangıcına ve sürdürülmesine ilişkin algıladığı yeterliliği değerlendirir. Öz-yeterlilik inancının belirlenmesi, emzirme eğitimlerinin ve danışmanlık hizmetlerinin bireyselleştirilmesinde kritik bir rol oynar, böylece anne ve bebek sağlığı üzerindeki olumlu etkiler maksimize edilebilir.

Yapı

Ölçek, bireyin belirli bir davranışsal görevi yerine getirme kapasitesine olan inancını tanımlayan

öz-yeterlilik teorisine dayanmaktadır. Emzirme bağlamında, bu yapı genellikle iki ana boyutta incelenir:

Bağlangıç Öz-Yeterliliği: Emzirmenin ilk günlerinde karşılaşılan zorluklarla (örneğin, doğru pozisyon verme, bebeğin memeyi tutması) bağdaştırma inancı.

Sürdürme Öz-Yeterliliği: Emzirmenin ilerleyen haftalarda ve aylarda (örneğin, ağız yönetimi, yorgunluk, sosyal destek eksikliği) emzirmeye devam etme konusundaki inanç.

Ölçek maddeleri, annelerin emzirme sürecinin çeşitli yönleriyle ilgili duygusal, davranışsal ve bilişsel yeterliliklerini değerlendirir. Yüksek puanlar, annenin emzirme konusunda güçlü bir kendine güvene sahip olduğunu gösterirken, düşük puanlar yetersiz destek ihtiyacına işaret eder.

Geçerlik

Ekioğlu-Bağcı ve Çeber (2011) tarafından gerçekleştirilen Türkçe uyarlama çalışmasında, ölçeğin yapısal geçerliği incelenmiştir. Orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk örnekleminde de korunduğu veya kabul edilebilir düzeyde benzerlik gösterdiği rapor edilmiştir.

Uyarlama çalışmasında kullanılan geçerlik yöntemleri genellikle şunları içerir:

Kapsam Geçerliliği: Uzman görüşleri alınarak ölçek maddelerinin emzirme öz-yeterliliği yapısının ne ölçüde temsil ettiği değerlendirilmiştir.

Yapı Geçerliliği: Doğrulayıcı veya Açıklayıcı Faktör Analizi kullanılarak ölçeğin teorik yapısının ampirik verilerle uyumu test edilmiştir. Bu analizler, ölçeğin emzirme öz-yeterliliğini ölçen temel boyutları bağdaştırarak bir şekilde ayrıştırdığını doğrulamıştır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, adaptasyon çalışmasında iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) yöntemleriyle test edilmiştir. Güvenirlilik analizleri, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü göstermiştir.

Türkçe versiyonun iç tutarlılık katsayısının, kabul edilebilir sınırların üzerinde (genellikle 0.80 ve üzeri) olduğu bulunmuştur. Bu yüksek tutarlılık derecesi, ölçeğin Türk anneler arasında emzirme öz-yeterliliğini ölçmede güvenilir bir araç olduğunu kanıtlamaktadır. Güvenirlilik verileri, ölçeğin zaman içinde tutarlı sonuçlar üretme yeteneğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ekioğlu-Bağcı ve Çeber'in (2011) uyarlama çalışması, orijinal Breast-feeding Self-efficacy Scale'in (BSES) veya kısa formunun (BSES-SF) faktör yapısını incelemiştir. Orijinal BSES genellikle iki faktörlü bir yapı sergilerken, adaptasyon sürecinde bu faktörlerin Türk anneler

popülasyonunda da geçerli olup olmadı? Faktör Analizi ile belirlenmiştir.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin teorik olarak beklenen alt boyutlar? (Başlangıç ve Sürdürme) destekleyen bir faktör yapısına sahip olduğu gösterilmiştir. Faktör yükleri, maddelerin ilgili alt boyutlara güçlü bir şekilde yüklendiğini ortaya koymuş, böylece ölçeğin yapısal bütünlüğü ve ölçtüğü psikolojik yapının netliği sağlanmıştır.

Araç Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Genellikle 14 maddelik kısa form (BSES-SF) veya 33 maddelik tam form (BSES) baz alınarak oluşturulmuştur. Cevaplar, Likert tipi bir derecelendirme ölçeği ile toplanır.

Language Available: İngilizce (Orijinal), Türkçe (Uyarlama), ve diğer birçok dilde mevcuttur.

Population Group: Anneler (Hamile veya Postpartum dönemdeki kadınlar).

Age Group: Doğurganlık çağındaki kadınlar (Genellikle 18-45 yaş arası).

Population Details: Türkiye'deki doğum yapan veya emziren anneler üzerinde valide edilmiştir.

Test Methodology: Kendi kendine uygulanan anket formatında, bireysel öz-bildirim yoluyla toplanan veriler kullanılır.

Anahtar Kelimeler

Emzirme Öz-Yeterliliği, Doğum Sonrası Bakım, Maternal Psikoloji, Ölçek Geliştirme, Psikometrik Araçlar.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler: Ölçeğin kullanımı izinleri için sorumlu yazar Aysun Başgün Ekioğlu ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ücret: Ticari olmayan akademik kullanımlar için genellikle ücretsizdir, ancak yayıncının veya orijinal yazarın telif hakları geçerlidir.

Test Yılı (Uyarlama): 2011

Kaynaklar

Ekşioğlu-Bağün, A., & Çeber, E. (2011). Translation and validation of the Breast-feeding Self-efficacy Scale into Turkish. *Midwifery*, 27(6), e246-e253. doi: [10.1016/j.midw.2010.10.009](https://doi.org/10.1016/j.midw.2010.10.009)

Sorumlu Yazar İletişim: aysun.basgun@ege.edu.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [breast-feeding-self-efficacy-scale-toad.pdf](#)

Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Bu ölçeğin maddeleri, sağlanan kaynak içerikte mevcut değildir. Maddelerin tam listesi için lütfen referans olarak belirtilen Ekşioğlu-Bağün ve Çeber (2011) makalesine başvurunuz.